

We will begin the semester with the Sugyah of מלאכת מחשבת.

تلמוד בבל' מסכת חגיגה דף י עמוד א משנה. היתר גדרים פורחין באירן ואין להם על מה שיסמכו. הלכות שבת חגיגות והמעילות - הרי הם כהරרים התלויים בשערת, שהן מקרה מועט והלכות מרובות. הדינין והעובדות, הטהרות והטמאות, עיריות - יש להן על מה שיסמכו, והן הן גופי תורה.

تلמוד בבל' מסכת חגיגה דף י עמוד א הלכות שבת - מיכתב כתיבן! - לא צריכא, לכדרבי אבא. דאמר רבי אבא: החופר גומא בשבת ואין צריך אלא לעפרה - פטור עליה. - כמו כן, כרבו שמעון, דאמר: מלאכה שאינה צריכה לגופה פטור עליה. - אפילו תימא לרבי יהודה, התם - מתקן, הכא - מקלקל הוא. מיי כהרין התלויים בשערת? מלאכת מחשבת אסורה תורה, ומלacula מחשבת לא כתיבא.

רש"י מסכת חגיגה דף י עמוד א מיכתב כתיבן - טובא אזהרות כתיבי בשבת, Mai מקרה מועט דקאמר מתניתין?
לא נצרכא כו' - דבר זה וכיוצא בו, רמז מועט יש לו ללימוד מן התורה.
חופר גומא - בונה בנין הוא, ואם איינו צריך לה אלא ליטול את העפר, אף על פי שהבנייה בניו - אין חיב משום בונה.
שאינה צריכה לגופה - כגון זה שאינו צריך לבניין זה, ורבו שמעון אמר מילתיה גבי מוציא את המת במתה לקוברו בשבת (צג, ב) וקאמר רבוי שמעון: פטור על הוצאה זו, שברצונו לא היתה באה אליו, ולא היה צריך לה.
אפילו תימא לרבי יהודה - דפelig עליה, מודה בהר גומא, דאלו התם הקובר את המת - מתקן הוא, והאי חופר גומא - מקלקל הוא את חזרו.
ומאי כהרין - דקאמר במתניתין, דמשמע שיש קצת רמז מן התורה למד זה, ומהו הרמז?
מלאכת מחשבת - שהמחשה חסבה בדעתו ונתקoon לה, וזה לא נתכוון לה לבניין זה - לפיכך פטור, וזהו רמז מועט, דאילו מלאכת מחשבת בשבת לא כתיבא, אלא במשכן הוא דכתיב, ולפי שסマー בפרשת ויקה פרשת שבת לפרשת משכן - אם למדין מלאכת מחשבת בשבת.

שמות פרק זה, ל-лаг
(ל) ויאמר משה אל בני ישראל ראו קרא יקוק בשם בצלאל בן אויר בןchor למטה יהודה: (לא) וימלא אותו רוח אלהים בחכמה בתבונה ובדעת ובעל מלאכה: (לב) ולהשכלה לעשות בזחב ובכסף ובנחתת: (לג) ובחרשות
אבן למלאת ובחרשות עץ לעשות בכל מלאכת מחשבת:

Whithin which are contained several different subcategories.

מתעסוק, דבר שאינו מתכוון, מלאכה שאינה צריכה לגופה

מתעסך

تلמוד בבל' מסכת שבת דף עג עמוד ב נתקון להגביה את התלוש וחתך את המחויר - פטור, לחתוך את התלוש וחתך את המחויר, רבא אמר: פטור, אבי אמר: חייב. רבא אמר: פטור דהא לא נתקoon לחתייה דייסורה. אבי אמר: חייב, דהא קמייכין לחתייה בעלמא. אמר רבא: מנא אמיא לה - דתניא, חומר שבת משאר מצות, וחומר שאר מצות שבת. חומר שבת משאר מצות: שהשבת, עשה שתיים בהעלם אחד - חייב על כל אחת ואחת, מה שאינו כן בשאר מצות. וחומר שאר מצות שבת - שבשאר מצות שגג بلا מתכוין - חייב, מה שאינו כן בשבת.

אמר מר: חומר שבת משאר מצות, שהשבת עשה שתיים בהעלם אחד - חייב על כל אחת ואחת, מה שאינו כן בשאר מצות. היכי דמי? אילימה דעבד קצירה וטחינה - דכוותה גבי שאר מצות אכל חלב ודם, הכא תרתי מיחיב, והכא תרתי מיחיב: אלא שאר מצות דלא מיחיב אלא חדא היכי דמי - דאכל חלב וחלב, דכוותה גבי שבת - דעבד קצירה וקצירה; הכא חדא מיחיב, והכא חדא מיחיב! לעולם דעבד קצירה וטחינה. ומאי מה שאינו כן בשאר מצות - עבודת זרה, וכדרביامي. דאמר רבביامي: זיבח וקיטר וניסך בהעלמה אחת - אינו חייב אלא אחת. במאי אוקימטא בעבודה זרה, אימא סיפא: חומר בשאר מצות, שבשאר מצות - שגג بلا מתכוין - חייב, מה שאינו כן בשבת. הא! שגג بلا מתכוין דבעבודה זרה היכי דמי? אילימה כסבור בית הכנסת הוא והשתחווה לה - הרי לבו לשמים! ולא דחזי אנדרטה וסגד לה, היכי דמי? אי דקבלה עלייה באלו - מזיד הוא, ואי דלא קבלה עלייה באלו - לאו כלום הו! - אלא אהבה ומיראה. הניחא לאבי דאמר: חייב, אלא לרבעא, דאמר: פטור, מא依יכא למירם? אלא באומר מוטר, מה שאינו כן בשבת - דפטור לגמר. עד כאן לא בעא מיניה רבא מרבי נחמן אלא אי לחייב חדא, אי לחייב תרתי - אבל מפטורי לגמר! - לא!

تلמוד בבל' מסכת שבת דף עג עמוד א אלא לאו רישא בעבודה זרה וסיפא בשאר מצות. ושגג بلا מתכוין בשאר מצות היכי דמי? כסבור דשותן הו ואכלו, מה שאינו כן בשבת - דפטור, דנטקוון לחתוך את התלוש וחתך את המחויר - פטור. ואבי, שגג بلا מתכוין היכי דמי? - כסבור רוק הו, ובלווע. מה שאינו כן בשבת דפטור - דנטקוון להגביה את התלוש וחתך את המחויר פטור. אבל נתקoon לחתוך את התלוש וחתך את המחויר - חייב.

איתמר, נתקoon לזרוק שניים וזרק ארבע. רבא אמר: פטור, אבי אמר: חייב. רבא אמר: פטור, דלא קמייכין לזרקה DARBU. אבי אמר: חייב, דהא קמייכין לזרקה בעלמא. כסbor רשות היחיד ונמצאת רשות הרבים; רבא אמר: פטור, ואבי אמר: חייב. רבא אמר: פטור, דהא לא מיקיון לזרקה דייסורה. ואבי אמר: חייב, דהא קא מיקיון לזרקה בעלמא. צריכא, دائית אשמעין קמייתא - בההוא קאמיר רבא, דהא לא קמייכין לחתייה דייסורה. אבל נתקoon לזרוק שניים וזרק ארבע, DARBU, DARBU לא תרתי לא מיזרקה לה - אימא מודה לה לאבי. ואי אשמעין בהא - בהא קאמיר רבא, דהא לא קמייכין לזרקה DARBU. אבל כסbor רשות היחיד ונמצאת רשות הרבים דמקיון לזרקה DARBU - אימא מודה לה לאבי, צריכא.

רש"י מסכת שבת דף עג עמוד ב נתקoon להגביה את התלוש - כגן דנפלו סכין בערגות הירק ונתקoon להגביהו.

וחתך את המחבר פטור - דכתיב אשר חטא בה ודרשין בכריותה: פרט למתעוק בדבר אחר ועשה דבר זה, ושוגג היכי דמי - כגון נתכוין לכך, אבל שוגג דסביר שאין היום שבת, או סביר של מלאכה זו מותרת, זהה - מתעוק בהגבבה היה ולא בחתיכה.

זה לא איכין אחותיכה דאיסורא - בשגגת שבת או בשגגת מלאכות, אלא מתעוק בחתיכת היתר הוה, שידוע שהוא שבת ויודע שחתיכת מחבר אסורה.

מה שאין כן בשאר מצות - כולה מפרש לה ואזיל.

שוגג بلا מתכוין - לקמן מפרש לה.

תוספות מסכת שבת דף עב עמוד ב נתכוין להגביה את התלוש - פירש בקונטרס כגון סcin מוטל בערגות יرك ונתקוין להגביה וחתך את המחבר א"כ הא דפלייגי בנתקוין לחותך את התלוש וחתך את המחבר הינו לחותך תלוש וחתך מחבר אחר אבל לחותך מחבר זה וחתך מחבר אחר משמע דחיב ל"כ"ע וקשה לר"ת דבסוף פ' ספק אכל (כריותה יט): אמר שמואל המתעוק בחלבים ועריות חייב שכן נהנה בשבת פטור דמלאת מחשבת אסורה תורה ומוכח התם דאפיילו בנתקוין לליקוט תанаña זו וליקט תанаña אחרת פטור שמואל ולקמן בפרק הזורק (דף צז): פטר רבא נתכוין לזרוק ארבע זורק שמנת כי לא אמר כל מקום שתרצה תנוח וכל שכן בנתקוין לזרוק בצד זה זורק בצד אחר דלא נעשה כלל רצונו או נתכוין לחותך מחבר זה וחתך מחבר אחר דפטור ונראה לר"ת דהכא מירי בנתקוין לחותך תלוש ונמצא שהוא מחבר וחתך מה שהוא מתכוין אלא היה יודע שהוא מחבר פלייגי אבי ורבא בקרא דказמר עללה לרבע משכחת לה נתכוין אליעזר בפרק ספק אכל (שם יט): פטר למתעוק והכי איתא התם בהדייא דказמר עללה לרבע משכחת לה נתכוין לחותך את התלוש וחתך את המחבר לאב"י נתכוין להגביה את התלוש כי' ושמואל דפטור מטעם מלאכת מחשבת הינו בנתקוין לחותך מחבר זה וחתך מחבר אחר דלא נעשה מחשבתו והשתא אני שפיר דказמר לקמן דמפרש שוגג بلا מתכוין דשרар מצות היכי דמי כगון דסביר שומן הוא ואכלו דהימן ממש דומיא דשבת לפרט.

רש"י מסכת סנהדרין דף סב עמוד ב שਬאר מצות שוגג بلا מתכוין - בחלבין ובעריות אייכא למתקמא כגון חלב המהוותך לפני, וכסביר רוק הוא ובלעו, דלא מתכוין לאכילה אלא מתעוק בדבר אחר, בבליעת רוק, והיכי דמי שוגג גמור - כסיבור שומן הוא ואכלו, נתכוין לאכילה, אבל זה לא שוגג הוא ואפילו היכי חייב כדאמרין לקמן בשמעתיין, - שכן נהנה, מה שאין כן בשבת, כגון נתכוין להגביה את התלוש וחתך את המחבר - פטור, שנאמר (ויקרא ד) אשר חטא בה - עד שייתכוין למלאה זו, פרט למתעוק בדבר אחר ועלתה בידו מלאכה זו, ומהו מתעוק ועלה בידו אכילת חלבים או עריות - חייב, שכבר נהנה, אבל בעבודה זרה ליא לאוקומה, והיכי דמי שוגג بلا מתכוין - אי נימה וכו'.

רש"י מסכת שבאות דף יט עמוד א פרט למתעוק - בדבר היתר ובא לידי איסור ולא נתכוין לגופה של זו כגון נתכוין לחותך את התלוש וחתך את המחבר נתכוין לאשתיו והרי אחוותו עמה במטה ונשמטה אשתו ובאה אחוותו תחתיה ואיזהו חייב נתכוין לחותך כסיבור תלוש ונמצא מחבר או כסיבור מלאכה זו מותרת ומ"מizzo נתכוין וכן בא על אחוותו נתכוין לגוף זה כסיבור היא אשתו.

חידושי הרמב"ן מסכת שבת דף עב עמוד ב

נתכוון להגביה את התלוש וחתקר את המחויר, פרש"ז צ"ל כגן סכין המוטל בערוגת ירך ונתכוון להגביהו וחתקר את הירק, וכן יש עליו לפרש לחתו ר תלוש זה וחתקר מהחויר זה, ואין זה מהחויר ונכוון, ורקシア עליה הא דגראט' בפ' החזוק (צ"ז ב') נתכוון לזרוק ארבע וזרק שמנה אם אמר כל מקום שתרצה תנוח חיב' ואם לאו פטור ואצל' נתכוון לזרוק במאזרח וזרק במערב, ולקמן בשמעתין נמי שוגג בלבד מתקין גאגן דסביר שומן הוא ואכלו דהינו נתכוון לחתו רה זה שהיא שומן ואכלה דכוותה גבי שבת נתכוון לחתו ר תלוש זה ונמצא שהוא מהחויר וחתקר, ועוד דעתכין לזרה וזה עשה מלאכה בהז אפילו מחיב' לחיווב מלטה אחריתא [היא] במס' כריתות דרב ושמואל פטר לי' משום מתעסך ואפילו בחוד מינא כגן נתכוון ללקוט תנאים וליקט תנאים וכל שכן תנאים וענבים, כולה כדאיתא התם.

According to Rashi - who requires the intended activity to be entirely, and only in the execution thereof was there a slip up where the wrong object was acted upon- it's easy to understand the difference between שוגג and מתעסך. However, according to תוספות shouldn't מתעסך be considered שבת sagat since he's misidentifying the object?

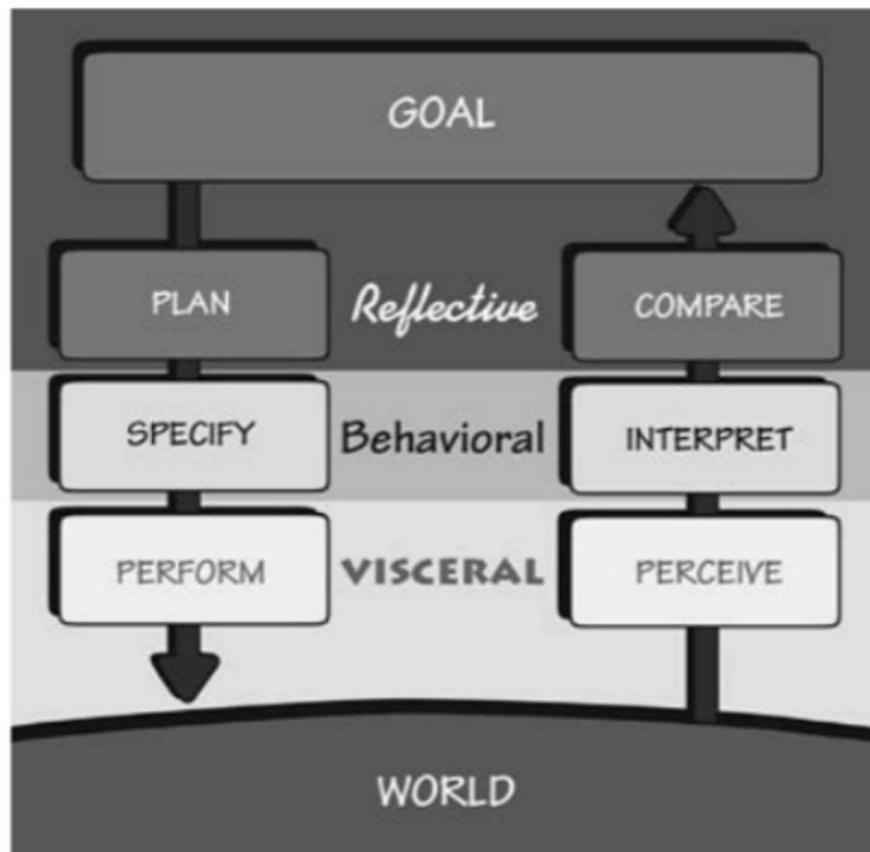
تلמוד בבלי מסכת כריתות יט עמוד א

מתני'. חלב ונוטר לפניו, ואכל אחד מהן ואני יודיע איזה מהן אכל; אשטו נדה ואחותו עמו בבית, ש gag באחת מהן ואני יודיע באיזה מהן ש gag; שבת יום הcipורim, ועשה מלאכה בין השמשות ואני יודיע באיזה מהן עשה - רב' אליעזר מחיב' חטא, ורב' יהושע פטור ר' שמעון ור' שמעון חזורי אמרים: לא נחלקו על דבר שהוא ממש אחד שהוא חיב', על מה נחלקו? על דבר שהוא ממשם ב' שמות, רב' אליעזר מחיב' חטא, ורב' יהושע פטור. א"ר יהודה: אפילו נתכוון ללקוט תנאים וליקט ענבים, ענבים וליקט תנאים, שחורות וליקט לבנות, לבנות וליקט שחורות - ר"א מחיב' חטא, ורב' יהושע פטור. [אמר ר"ש:] תמייני אם פטור בה לר' יהושע. א"כ, למה נאמר אשר חטא בה? פרט למתחסך.

גם. תנייא, א"ר אליעזר: מה נפרק? א"י חלב אכל חיב', א"י נוטר אכל חיב'! א"י אשטו נדה בעל חיב', א"י אחותו בעל חיב'! א"י בשבת עשה מלאכה חיב', א"י בה"כ עשה מלאכה חיב'! אמר לו רב' יהושע: הרי הוא אומר אשר חטא בה, עד שיודיע לו بما חטא. ורב' אליעזר האי בהמאי עבד ליה? מיבעי ליה: פרט למתחסך. [דף יט עמוד ב] מתעסך דמאי? א"י דחלבים ועריות - חיב', [דאמר רב נחמן אמר שמואל: המתעסך בחלבים ועריות - חיב'], שכן נהנה! וא' מתעסך בשבת - פטור, מא' טעמא? מלאכת מחשבת אסורה תורה! לרבע משכחת לה, כגן נתכוון לחתו ר את התלוש וחתקר את המחויר; לאכבי משכחת לה, כגן דעתכוון להגביה את התלוש וחתקר את המחויר, דאיתמר: נתכוון להגביה את התלוש וחתקר את המחויר - פטור, מא' טעמא? דהא לא איכoon לשום חתיכה; לחתו ר את התלוש וחתקר את המחויר - אבי אמר: חיב', דהא איכoon לשום חתיכה, רבא אמר: פטור, דהא לא איכoon לחתו ר חתיכה. דאייסורא.

James Reason (1990) distinguishes between *mistakes* and *slips*. *Mistakes* are errors in choosing an objective or specifying a method of achieving it whereas *slips* are errors in carrying out an intended method for reaching an objective (Sternberg 1996). As Norman (1986: p. 414) explains: "The division occurs at the level of the intention: A Person establishes an intention to act. If the intention is not appropriate, this is a *mistake*. If the action is not what was intended, this is a *slip*."

Don Norman- Design of Everyday Things

Levels of Processing and the Stages of the Action Cycle

מתיבתא ברקיעא: לעילוי נשמת הרב בן-צ'ון בן הרב יצחקאל ואסתר מרין

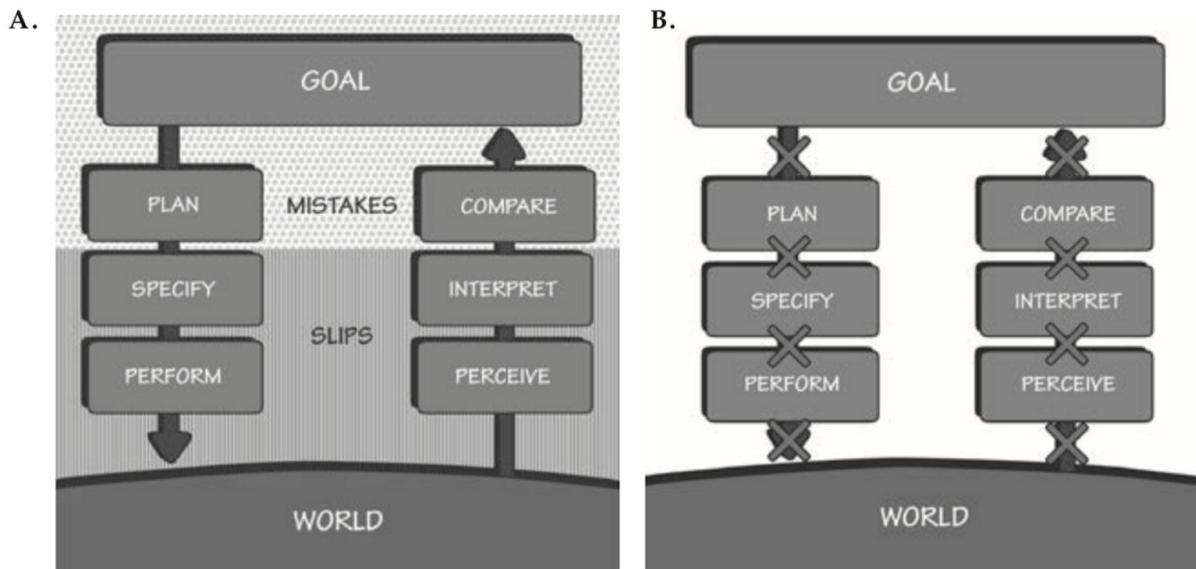

FIGURE 5.2. Where Slips and Mistakes Originate in the Action Cycle. Figure A shows that action slips come from the bottom four stages of the action cycle and mistakes from the top three stages. Memory lapses impact the transitions between stages (shown by the X's in Figure B). Memory lapses at the higher levels lead to mistakes, and lapses at the lower levels lead to slips.

